

Η Ενιαία αγορά της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Η Ενιαία Αγορά είναι ένα από τα αξιολογότερα επιτεύγματα της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Το να είναι κανείς πολίτης της Ευρωπαϊκής Ένωσης αποκτά, πλέον, μία νέα διάσταση. Για τους απλούς ανθρώπους - εργαζόμενους, καταναλωτές και οικογένειες, Ενιαία Αγορά σημαίνει νέες ελευθερίες και καινούργιες ευκαιρίες.

Τα καινούργια οφέλη και τα δικαιώματα που εισάγει, βασίζονται στις τέσσερις ελευθερίες που περιγράφονται στη Συνθήκη της Ευρωπαϊκής Κοινότητας: την ελεύθερη μετακίνηση πολιτών, αγαθών, υπηρεσιών και κεφαλαίου. Ωστόσο, μέχρι το 1985, η πρόοδος στη δημιουργία του κατάλληλου νομικού και κανονιστικού περιβάλλοντος για την άσκηση των δικαιωμάτων αυτών υπήρξε αργή. Για να καταργηθούν οι πολυάριθμοι συννοριακοί έλεγχοι και οι δασμοί, που εμπόδιζαν τα κράτη-μέλη να λειτουργούν ως ένας ενιαίος χώρος ελεύθερης μετακίνησης, η Ευρωπαϊκή Ένωση ξεκίνησε ένα φιλόδοξο πρόγραμμα, το Πρόγραμμα Ενιαίας Αγοράς. Το πρόγραμμα αυτό επέφερε σημαντική πρόοδο στην άρση των φραγμών. Οι έλεγχοι εισαγωγής αγαθών έχουν, πλέον, καταργηθεί. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή εξετάζει συνεχώς τους καινούργιους νόμους, τους κανονισμούς και τις πρακτικές των κρατών-μελών, για να διασφαλίσει ότι δεν επιβάλλονται νέοι περιορισμοί στην ελεύθερη μετακίνηση. Κύριο μέλημά της είναι η κατάλληλη ενίσχυση των κανονισμών της Ενιαίας Αγοράς, έτσι ώστε να διασφαλιστεί η πλήρης απόδοση όλων ανεξαιρέτως των πλεονεκτημάτων.

Ενιαία Αγορά- Το όραμα και οι προκλήσεις

Το όραμα της Ενιαίας Αγοράς θέτει συνεχώς νέες αλλά και κρίσιμες προκλήσεις για την πορεία της. Το 1999, τα κράτη-μέλη θα υιοθετήσουν ένα ενιαίο νόμισμα, το Euro, δίνοντας, μέσω της ενιαίας αγοράς και του ενός νομίσματος, καινούργια ώθηση στην οικονομική ανάπτυξη, την ανταγωνιστικότητα και τη δημιουργία θέσεων εργασίας.

Η Κοινωνία των Πληροφοριών απαιτεί καινοτόμες επενδύσεις υποδομής και υπηρεσιών, και συνεπώς η ύπαρξη ενιαίου νομοθετικού πλαισίου είναι ουσιαστική αναγκαιότητα. Οι κανονισμοί της Ενιαίας Αγοράς και ιδιαίτερα οι κανονισμοί που αφορούν την ελεύθερη διακίνηση υπηρεσιών, έχουν ως στόχο τη δημιουργία μίας σταθερής και ασφαλούς βάσης για ένα τέτοιο νομοθετικό πλαίσιο. Προσεχτική προετοιμασία απαιτεί, επίσης και η διεύρυνση της Ευρωπαϊκής Ένωσης προς την Κεντρική και Ανατολική Ευρώπη.

Οι προκλήσεις, όμως, δεν σταματούν εδώ. Η Ενιαία Αγορά χρειάζεται επιπλέον δι-ευρωπαϊκά δίκτυα μεταφορών, ενέργειας και τηλεπικοινωνιών έτσι ώστε να εξασφαλίσει τους απαραίτητους κόμβους για μία παν-ευρωπαϊκή οικονομία. Συνεπώς, η δημιουργία τους αποτελεί βασική προτεραιότητα της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Οφέλη και πλεονεκτήματα

Στόχος της Ευρωπαϊκής Ένωσης είναι να μπορούν όλοι οι Ευρωπαίοι πολίτες να απολαμβάνουν τα οφέλη της Ενιαίας Αγοράς. Πολλοί τα αξιοποιούν ήδη, ακόμη κι αν δεν γνωρίζουν ότι γι' αυτό ευθύνεται η Ενιαία Αγορά. Έτσι:

- όλοι οι Ευρωπαίοι πολίτες μπορούν να διασχίσουν τα σύνορα χωρίς τα κωλύματα του πρόσφατου παρελθόντος. Οι τελωνιακοί έλεγχοι έχουν πλέον καταργηθεί και οι χρονοβόρες καθυστερήσεις στις συννοριακές γραμμές αποτελούν μακρινή ανάμνηση. Οι έλεγχοι ταυτοτήτων ισχύουν ακόμη σε μερικά κράτη-μέλη της Ένωσης, αλλά στόχος είναι και αυτοί να καταργηθούν όσο το δυνατό συντομότερα
- οι πολίτες της Ευρωπαϊκής Ένωσης μπορούν να διαμένουν, να εργάζονται και να σπουδάζουν σε άλλο κράτος-μέλος. Ο αριθμός των εργαζομένων, των φοιτητών και των συνταξιούχων που αξιοποιούν τα δικαιώματα αυτά, ολοένα και μεγαλώνει
- πολλοί εργαζόμενοι απολαμβάνουν καλύτερες συνθήκες εργασίας, χάρις στη νομοθεσία της Ενιαίας Αγοράς σε τομείς όπως η υγιεινή και η ασφάλεια στο εργασιακό περιβάλλον, τα ωράρια εργασίας και τα συμβούλια εργασιακών δικαιωμάτων
- οι καταναλωτές έχουν στη διάθεσή τους μεγαλύτερο εύρος αγαθών και υπηρεσιών σε χαμηλότερες τιμές, καθώς πολλές επιχειρήσεις λειτουργούν, πλέον, σε ευρωπαϊκή κλίμακα, μειώνοντας το κόστος και αυξάνοντας την ανταγωνιστικότητά τους μέσω της επέκτασης της παραγωγικής τους ικανότητας
- οι διασυνοριακές πληρωμές των μεταπρατικών συναλλαγών γίνονται φθηνότερες και συντομότερες. Οι πολίτες της Ευρωπαϊκής Ένωσης μπορούν να χρησιμοποιήσουν χωρίς προβλήματα την κάρτα αναλήψεων μετρητών, που τους έχει προμηθεύσει η τράπεζα της χώρας τους, στις Αυτόματες Ταμειακές Μηχανές άλλων κρατών-μελών
- οι Μικρο-Μεσαίες Επιχειρήσεις συνεργάζονται και προχωρούν σε συνεταιρισμούς πέρα από τα εθνικά σύνορα, εξειδικεύοντας για πρώτη φορά τις υπηρεσίες τους
- μεμονωμένα άτομα και εταιρείες μπορούν να κάνουν επενδύσεις σε νομίσματα και αγορές της επιλογής τους
- οι τράπεζες, οι ασφαλιστικές εταιρείες και οι εταιρείες επενδύσεων που παρέχουν χρημα-

τοοικονομικές υπηρεσίες μπορούν να δραστηριοποιηθούν σε ολόκληρη την Ευρωπαϊκή Ένωση, στη βάση μιας ενιαίας έγκρισης που τους παρέχεται από τις αρμόδιες αρχές της χώρας τους

- οι επιχειρήσεις οφελούνται από το χαμηλό κόστος μεταφοράς αγαθών, χάρις στην πλήρη κατάργηση των διαδικασιών στις συνοριακές γραμμές, και την άρση των περιορισμών στην

εκτέλεση των υπηρεσιών που προσφέρουν οι εταιρείες μεταφορών σε άλλα κράτη-μέλη. Ο ταχύτερος χρόνος παράδοσης επιτρέπει στις επιχειρήσεις να εφαρμόσουν νέες "έγκαιρες" και "άμεσες" συλλογικές στρατηγικές.

Η εναρμόνιση δεν αρκεί

Το 1985, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή πρότεινε τη στρατηγική ολοκλήρωσης της Ενιαίας Αγοράς, η οποία κατόπιν επικυρώθηκε από τα κράτη-μέλη. Στη Λευκή Βίβλο, η Επιτροπή παρέθεσε 300 περίπου επιμέρους θέματα της Ευρωπαϊκής νομοθεσίας με τα οποία πρέπει να εναρμονιστούν οι εθνικές νομοθεσίες οι οποίες, έως τώρα περιόριζαν με τον ένα ή τον άλλο τρόπο, τις τέσσερις ελευθερίες. Ωστόσο, η εναρμόνιση δεν είναι πάντοτε απαραίτητη. Οπου οι κανονισμοί δεν μπορούν να εναρμονισθούν σε Ευρωπαϊκό επίπεδο, τα κράτη-μέλη οφείλουν να αναγνωρίζουν τους κανονισμούς και τις νομοθεσίες των άλλων κρατών-μελών (αρχή της αμοιβαίας αναγνώρισης).

Τα Κοινοτικά πρότυπα, η εναρμόνιση και η αμοιβαία αναγνώριση δεν εγγυούνται την πραγματοποίηση των τεσσάρων ελευθεριών. Παρόλο που το 92% των οδηγιών, που περιέχονταν στο πρόγραμμα του 1985, έχουν πλέον ενταχθεί στο εθνικό δίκαιο των κρατών-μελών, η πρόοδος μερικές φορές είναι αργή, ενώ υπάρχουν ορισμένοι τομείς, ιδιαίτερα εκείνοι που αφορούν την ελεύθερη και ανταγωνιστική προσφορά αγαθών και υπηρεσιών από δημόσιες αρχές και οργανισμούς κοινής οφελείας, όπου η απαραίτητη νομοθεσία δεν έχει ακόμη εφαρμοστεί πλήρως και με τον κατάλληλο τρόπο από τα κράτη-μέλη.

Δυσχέριες στην εκπλήρωση των στόχων της Ενιαίας Αγοράς

Τα σημαντικότερα προβλήματα που εμποδίζουν τη λειτουργία της Ενιαίας Αγοράς είναι:

- οι διαφορές μεταξύ των κρατών-μελών στον τρόπο εφαρμογής της νομοθεσίας της ΕΕ, οι οποίες δημιουργούν φραγμούς στο εμπόριο. Αυτό δημιουργεί αβεβαιότητα και αναστέλλει τις επιχειρήσεις στην αξιοποίηση της Ενιαίας Αγοράς
- οι αδυναμίες εφαρμογής της αρχής της αμοιβαίας αναγνώρισης μέτρων και προτύπων, στο εμπόριο ορισμένων αγαθών και υπηρεσιών, λόγω απουσίας της αντίστοιχης Ευρωπαϊκής νομοθεσίας.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή παραλαμβάνει κάθε χρόνο, 300 περίπου εκθέσεις παραπόνων σχετικά με τα εμπόδια αυτά. Για το λόγο αυτό, ζητήθηκε εκ νέου από τα κράτη-μέλη και εφαρμόζεται από το 1997, η καταγγελία κάθε άρνησης εφαρμογής της αρχής της αμοιβαίας αναγνώρισης.

- οι περιορισμοί στην ελεύθερη μετακίνηση πολιτών.

Για να αποφευχθεί το άνοιγμα των συνόρων σε εγκληματίες, εμπόρους ναρκωτικών και παράνομους μετανάστες, εξετάζεται μια σειρά αντισταθμιστικών μέτρων. Σε αυτά περιλαμβάνονται η στενή συνεργασία μεταξύ των αστυνομικών αρχών και η διεξαγωγή ελέγχων από όλα τα κράτη-μέλη της εισόδου πολιτών από τρίτες χώρες στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Ωστόσο, οι επτά χώρες που έχουν συνυπογράψει τη Συνθήκη του Σένγκεν κατήγγησαν τους ελέγχους στα κοινά τους σύνορα. Το 1995, η Επιτροπή πρότεινε καινούργιες οδηγίες για την κατάργηση των συντομικών ελέγχων σε όλους τους πολίτες της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

- η διπλή φορολόγηση επιχειρήσεων και ο αποκλεισμός ατόμων από άλλο κράτος-μέλος σε ό,τι αφορά φορολογικές απαλλαγές για υπηρεσίες όπως οι ασφαλιστικές, ή ενυπόθηκα δάνεια που παρέχονται από άλλα κράτη-μέλη.

Η πορεία προς την ολοκλήρωση

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή μελετά έξι γραμμές δράσεις προκειμένου να δώσει μία καινούργια ώθηση στην Ενιαία Αγορά, με σκοπό:

- την ολοκλήρωση και τον εκσυγχρονισμό του νομοθετικού πλαισίου,

διασφαλίζοντας ότι και οι λίγες εναπομείνουσες προτάσεις της Λευκής Βίβλου του 1985 θα ενσωματωθούν στις νομοθεσίες των κρατών-μελών, όπως το Καταστατικό των Ευρωπαϊκών Επιχειρήσεων, οι διαδικασίες ανάληψης καθηκόντων από τις επιχειρήσεις και η κατάργηση της διπλής φορολόγησης.

- την έναρξη της λειτουργίας της Ενιαίας Αγοράς,

την καλύτερη, δηλαδή, εφαρμογή της νομοθεσίας και τη διασφάλιση του γεγονότος ότι η νομοθεσία της Ευρωπαϊκής Ένωσης εντάσσεται αποτελεσματικά στη νομοθεσία των κρατών-μελών. Η Επιτροπή έχει δημιουργήσει δίκτυα για την καλύτερη συνεργασία των διοικητικών φορέων των κρατών-μελών και προσφεύγει σε

αγωγές για παραβίαση κατά των κρατών-μελών που δεν εφαρμόζουν τη νομοθεσία της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

- τη θεμελίωση της Ενιαίας Αγοράς ως ακρογωνιαίο λίθο της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης.

Ο καλύτερος τρόπος αντιμετώπισης της νομισματικής διακύμανσης είναι η εισαγωγή του ενιαίου νομίσματος όσο το δυνατό συντομότερα.

- τη διασφάλιση της Ενιαίας Αγοράς για τον Ευρωπαϊκό πολίτη.

Εκτός από την άρση των συντομικών ελέγχων και των άλλων φραγμών της ελεύθερης μετακίνησης, η Ενιαία Αγορά στοχεύει στη βελτίωση της προστασίας του καταναλωτή, την καλύτερη πρόσβαση στη δικαιοσύνη και τον καλύτερο διακανονισμό των αντιδικιών, καθώς και στη βελτίωση της κοινωνικής και περιβαλλοντικής διάστασης της Ενιαίας Αγοράς. Επίσης στοχεύει στην ενημέρωση των Ευρωπαίων πολιτών για τα δικαιώματα που απορρέουν από την Ενιαία Αγορά.

- την προσαρμογή της Ενιαίας Αγοράς στις τεχνολογικές εξελίξεις

την εφαρμογή, δηλαδή, ενός κατάλληλου κανονιστικού πλαισίου για την Κοινωνία των Πληροφοριών και την επιτυχή λειτουργία των διε-ευρωπαϊκών δικτύων.

- την προετοιμασία της διεύρυνσης της Ενιαίας Αγοράς.

Οι υποψήφιοι, για ένταξη στην ΕΕ, χώρες της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης, όπως και Κύπρος υποστηρίζονται στην ευθυγράμμιση των νομοθετικών και διοικητικών τους δομών με τις δομές της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Ενιαία Αγορά και Ευρωπαϊκοί Θεσμοί

Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο: ανάλογα με τη νομική βάση, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο μπορεί να αναλάβει πλήρως μαζί με το Συμβούλιο το δικαίωμα τροποποίησης και απόρριψης νομοθετικών προτάσεων που υποβάλει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

Συμβούλιο των Υπουργών: έχει μαζί με το Κοινοβούλιο νομοθετικές αρμοδιότητες, επί των προτάσεων που υποβάλει η Επιτροπή. Αναλόγως με τη νομική βάση κάθε πρότασης, οι αποφάσεις μπορούν να ληφθούν από αυξημένη πλειοψηφία. Ωστόσο, σε ορισμένες περιπτώσεις, όπως η φορολογία, απαιτείται ομοφωνία.

Ευρωπαϊκή Επιτροπή: προτείνει όλα τα νομοθετικά προσχέδια, ελέγχει και συντονίζει την εφαρμογή της νομοθεσίας της ΕΕ από τα κράτη-μέλη και την εκτελεί, όπου αυτό είναι αναγκαίο, μέσω διαδικασιών ενώπιον του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου. Καθώς πολλές από τις αρμοδιότητες της Επιτροπής αφορούν την Ενιαία Αγορά, αυτές εκτελούνται από τις Γενικές Διευθύνσεις. Ωστόσο, η συνολική αρμοδιότητα ανήκει στη Γενική Διεύθυνση XV - Εσωτερική Αγορά και Οικονομικές Υπηρεσίες.

*The European Union's Single Market,
<http://europa.eu.int/pol/singl/en/info.htm>*